

Antickou mýtologii shrnuje co soustavu příběhů příručka *Bibliothéké* z I a.C.n. (končí trójským cyklem). Tradice ji připisuje gramatikovi Apollodórovi z Athén (≈ 180 – inter 120 et 110), o kterém víme, že napsal veršované výklady *Peri theón* a *Chronika*, dějiny Řecka od pádu Tróje po autorovu současnost (zachovány jen zlomky).

Latinským protějškem je mýtologická příručka *Fabulae* dochovaná ze II a.D. u níž se jako autor tradičně, leč neoprávněně uvádí Gaius Iulius Hyginus, správce palatinské knihovny z doby Augustovy.

Pseudoapollodórova *Bibliothéké* končí trójským cyklem. Ten je z mýtologických námětů jednoznačně nejpobulárnější. Víme již, že ještě ve IV? a.D. skládá Quintus Smyrnaeus *Ta meth'Homéron*, příběh trójské války dovypřávený od míst, kde končí *Ílias*. Quintus je poslední, kdo se drží epického žánru. Snad již v I a.D. vznikla v řečtině románová zpracování spojující se jmény Darés z Frygie (*De excidio Troiae*) a Diktys z Kréty (*Ephemeris belli Troiani*). Obě se zachovala v pozdnělatinských překladech ze IV – V a.D. Diktys má literární ambice (stilizuje se do přímého účastníka bojů), Darés je zoufale nudný. Právě on se přitom stal předlohou pro veleúspěšnou středověkou *Kroniku trajánskou*, přeloženou do mnoha národních jazyků.⁸

Antická mýtologická látka našťestí neskončila jen v žánru rodokapsu. O to se zasloužilo epyllion, žánr jež v řečtině vytvářejí učení helénističtí knihovníci jako Kallimachos z Kyrény (< 300 – ≈ 240), působící v Alexandrii, nebo Euforión z Chalkidy (natus 276/275 a.C.n.), působící v Antiochii nad Orontem. Tito tvůrci si zakázali psát eposy (Kallimachos z toho důvodu odmítá staršího Antimacha a tvrdě kritizuje mladšího svého současníka Apollónia)⁹ a svou mýtologickou učenost předvádějí v kratších zaumných dílech.¹⁰

Žánr epyllia v polovině 1. stol. nadšeně přebírají latinští *poetae noui*, neoterikové (*neóteroi*), jimž Cicero posměšně říká *cantores Euphorionis* (Tusc. 3.45). Dochovalo se nemálo jmen, ba i životních osudů, leč svým dílem se z neoteriků uchoval jediný, Gaius Valerius Catullus (84? – 54?). Zpracoval látku jak homérskou (Svatba Pélea a Thetidy), tak nehomérskou (*Attis*, z tematického okruhu maloasijské bohyně Kybelé, *Kadeř Berenícina* – podle Kallimacha). K nejvyšší virtuositě dovedl epyllion Publius Ovidius Naso (43 a.C.n. – 18/17 a.D.). Z epyllií uvil *carmen perpetuum* pod názvem *Metamorphoses*. V nich spojuje látku řeckou s římskou. Čistě římskou mýtologií se zabývá ve výkladovém cyklu *Fasti* (hlavní zdroj poučení o vlastní mýtologii římské). V žánru elegie sepsal *Heroides* (rétorická cvičení podaná jako čtené divadlo; ostatně i Senekovo divadlo bylo čtené).

⁸ O popularitě českého překladu, vzniklého ke konci XIV století, svědčí skutečnost, že *Trajánská kronika* vyšla jako první česká kniha tiskem (1468 v Plzni). O něco později (cca 1475) vydává stejnou látku William Caxton jako vůbec první knihu tištěnou v angličtině: *Recuyell of the Historyes of Troye*.

⁹ Připouští se však parodie, e.g. *Batrachomyomachia*, již ve shodě s Canforou pokládáme za dílo helénistické. Parodie zesměšňuje ani ne tak starý žánr eposu, jako spíš dobové snahy epos oživit.

¹⁰ Kallimachova *Aitia* 'Příčiny' vykládají ikonografické zvláštnosti konkrétních zobrazení (proč socha Artemidy z Leukádie nese na hlavě moždír) a liturgické zajímavosti odlehlých rituálů (proč se na Paru konají obřady Charitkám bez doprovodu fléten a věnců).